

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. - Posamezna številka 1— Din.

Svečnica.

Venec božičnih praznikov je prav ljubko zaključen s Svečnico. Prav lep je pomen tega praznika:

Štirideseti dan po rojstvu je šla Marija z Detetom v tempelj in ga je tam darovala Bogu. Prinesla je s seboj tudi dar, da je bila po Mozesovi postavi „očiščena“ in da je po isti postavi Prvorojenca čisto posvetila božji službi. Popolnoma prostovoljno sta se podvrgla postavi Najsvetejši, ki ni potreboval posvečenja in Najsvetejša, ki ni potrebovala očiščenja.

V templju sta spoznala Deteta Simeon in Ana, ki sta hrepenela po Odrešeniku z vsem srcem. Simeon je ljudem oznanil, da je to Dete „luč v razsvetljenje poganov“. Sveta cerkev zato pomembno na ta dan blagoslavlja luči in z blagoslovom je zvezan tudi obhod z gorečimi svečami.

Luč pomenja Kristusa in od njega prihajajoče božje življenje. Zato gore sveče na oltarju, večna luč pred tabernakljem, veliko-nočna sveča kot znamenje Vstalega itd. Tudi kristjan, ki ima v sebi božje življenje, nosi luč v rokah: pri sv. krstu, pri prvem sv. obhajilu in posebno pomembno ob zadnji uri, ko odhaja iz noči življenja v praznik večne radosti.

Luč-Kristus naj posveti v naša srca in v temo današnjih dni!

Zakrajšek Viktor:

Na svatbi pri laramanih.

Pa naj bo za predpust, ko se povsod oživljajo spomini na svatbe.

V katoliškem svetu edinstven primer so laramani — ljudje pisane vere — v Južni Srbiji. Kaj so to? Znano je iz zgodovine, da so bili Albanci katoličani, da pa so pod pritiskom turške nadvlade mnogi prestopili v muslimanstvo; ti so danes najbolj fanatični muslimani. Pa tudi albanski katoličani se dobro drže. Tudi v mejah naše države je ostalo precej Albancev tako muslimanov kakor katoličanov. Med njimi imamo pa tudi

srednjo stopnjo, ljudi dveh ver, ljudi šarene (pisane) vere — laramane. To so družine, ki so na zunaj radi političnih in socialnih prilik prešle v muslimanstvo, a so na znotraj ohranile krščanstvo. Ne mislim tu opisovati zgodovinskega nastanka in razvoja teh čudnih vernikov in njihovih običajev, naj povem samo to, kar sem sam doživel, ko sem prišel prvič med nje.

Danes mnogi že javno izpovedujejo svoje krščanstvo, a ohranili so še muslimanske običaje in med take sem prišel.

V novembru sem v Janjevu za nekaj dni nadomestoval odsotnega župnika. Pa me je doletelo, da je bilo treba iti poročat v dve ure oddaljeno planinsko vas Pešter. — „Pa razumejo naš jezik“? sem takoj vprašal. „On malo, a ona nič“, se je glasil odgovor. — „A jaz nič albanski, pa bo že kako“, sem dostavil, ko smo se dogovorili, kdaj bo poroka. Našel sem hitro enega Albanca, ki mi je narekoval v albansčini: „I. ali hočeš vzeti tu navzočo . . . itd.“ S tem oborožen sem se določenega dne napotil proti Pešteru, seveda ne peš, ker bi bila to sramota za ženina in celo vas, če bi duhovnik prišel peš; saj tu vse jezdi, staro in mlado, moški in ženske. Ženin mi je poslal konja z novim sedlom in enega spremljevalca, mladega fanta, ki je služil vojake v Mariboru. Seveda sva govorila med potjo največ o Sloveniji, pa tudi to sem izvedel, da ženin neveste sploh še videl ni in pa, da ga stane že okrog 10.000— Din. Zaroka je bila izvršena po tetah in stricah, a nevesto je dobil le, ko je bogato nagradil njene bližnje sorodnike, posebno seveda očeta. — „Čudna poroka to“, sem si mislil in priganjal lenega konjička. Pešter je malo planinsko naselje; prebivalci — nekdanji laramani — 130 po številu — se pečajo s poljedelstvom, a največ z ovčarstvom. Tudi cerkvice so si pred letom začeli graditi; zid že stoji, tudi pokrili so jo, a so morali opeko zopet pobrati raz strehe, ker je bilo ogrodje preslabo. Sv. Sebastijanu bo enkrat posvečena; tudi sedaj že visi na neometanem zidu mala slika tega svetnika, a mesto velikega oltarja je kup strešne opeke.

Ko sem prijahal do cerkvice, so me že čakali. Zunaj je stal primitiven voz, ves pokrit s preprogami domačega dela. Tudi kočijažev sedež je bil s preprogo oddeljen od prostora, v katerem se je pripeljala nevesta iz 8 ur oddaljene vasi. Nobenega njenih ljudi ni bilo ž njo; spremljala jo je le ena ženina bližnja sorodnica in pa njegovi sosede na konjih.

Ko sem stopil v cerkev — vrat še ni — sem se skoraj prestrašil. Ob enem zidu je stala nevesta v dolgi črni halji; enako je bila pokrita glava, in obraz zavil v belo haljo; le oči in nos je bilo malo videti. Ob drugem zidu pa je sramežljivo stal ženin v lepi albanski narodni noši in s palico v roki. Skoraj sem zgubil prisotnost duha — nisem vedel, kaj naj napravim. Cerkev spoštuje stare običaje, sem napravil sklep, spravil ženina in nevesto skupaj pred zasilni oltar in pričel s poročnim obredom. Prebral sem vprašanje in dobil od ženina takoj odgovor, a od neveste bolj težko, saj je komaj slišala in težko govorila, ko je bila vsa povita. Pa še to sem slišal pozneje, da je imela novc v ustih, ki ga ji je dala pri odhodu od doma njena mati kot opozorilo, da ne sme tisti dan nič govoriti in da v zakonu nima — prve besede.

Ko sem dovršil obred in odložil cerkveno obleko, se obrnem, pa vidim, da jo je ženin že odkuril, a nevesto je njena spremiljevalka vodila počasi proti izhodu. Naložili so jo zopet na voz, a ženin jo je peš mahnil proti domu. Povabili so me na svatbo in nisem odrekel že radi radovednosti ne. Ni bilo daleč do hiše, pred katero so čakale žene z otroci iz celega sela. Ženin je odšel z drugimi moškimi v sosednjo hišo in tudi mene so tja silili, a jaz sem hotel videti sprejem nove hišne gospodinje. V diru je prispel voz na dvorišče; žene so ga sprejele z vreščanjem in petjem. Mislil sem si, da bom vsaj sedaj videl nevesto, ko je v cerkvi nisem, a doživel sem bridko razočaranje. Najprej so znosili v hišo balo; par poslikanih zabojev z obleko; nato je ženinov stric zlezal na voz in prinesel ven velik zavoj. Gledam, kaj je? Nevesta je bila zavita v preprogo. Tako je odnesel v hišo med glasnim prepevanjem navzočih žena. Na pragu glavne sobe je bil baje položen volovski jarem in velike zimske sani; videl tega nisem, ker v hišo nisem imel dostopa. Tu so svatovale le žene z nevesto, ki pa je morala molčati, a moški smo morali k sosеду, kjer nas je gostil srečni ženin, ki mora še po poroki nekaj ur čakati, predno vidi svojo ženo.

Peljali so me v sobo, kjer ni bilo drugega pohištva kot nekaj preprog po tleh in par pušk po stenah. Na ognjišču je tlela velika klada, a zraven so ležale nekake železne klešče za prijemanje ogorkov, s katerimi si prižigajo cigarete. Ko sem vstopil, sem moral po običaju sezuti čevlje in se v talarju vleči na preprogo. Še drugi so posedli ob zidu in svatba se je pričela. Ne bom opisoval naprej, ker se bojim, da bi nekaterim Tržičanom zbudil prevelik apetit. Naj ostane to za kako drugo priliko.

Ko sem v pogovoru omenil, da taka poroka prav za prav ne bi bila pravilna, sem dobil odgovor: „To je naša rabota, naš običaj... bili smo šareni“. Tako se je pač poročil oče in ded in praded itd., le da je bil cerkveni obred izvršen na skrivaj, navadno po noči. Stare navade se pa le počasi odpravljajo, saj vemo, da ne dela izobrazba nikjer skokov.

Čudni so za nas ti njihovi običaji, a vendar se mi zdi, da so zakoni pri njih srečnejši kot so naši. Zakon imajo ti ljudje za božjo ustanovo in se nanj resno pripravljajo in ga tudi resno vzemo, vse drugače kot mnogi moderni zaročenci, ko stopajo pred oltar po zaslugi krščanstva enakopravni, a vzemo vse skupaj za igrabo, ki pa jih vodi v nesrečo. Prej bi človek obsojal lahkomišljenost raznih naprednih modernih zaročencev in zakoncev, kot pa čudne poročne običaje nekdanjih „šarenih“ vernikov-larmanov.

Viktor Kragl:

Bivšemu tržiškemu župniku † Fr. Sal. Špendal-u v spomin!

Dne 21. nov. 1909 popoldan ob dveh je začelo pri tržiški farni cerkvi zvoniti in od župnišča proti kolodvoru so brzele 4 kočije: v prvi je bil dotedanji tržiški župnik Frančišek Špendal s ted. cerkvenima ključarjema Anton-om Globočnik in Anton-om Jeglič, v drugi veletovarnar Andr. Gassner st. in dolgoletni član Vincencijeve konference Vinko Theuerschuh, v tretji zastopnika tržiške občine uradnik Alojzij Bortolotti in zdravnik dr. Jagodiz, v četrti pa vp. župnik Jernej Primožič in ted. tržiški kaplan Viktor Čadež. Na kolodvoru v Tržiču je pa bilo zbranega polno občinstva in uradništva. Vsi ti so se poslovlili od svojega dotedanjega župnika, ki je iz Tržiča odhajal na svoje novo službeno mesto v Novo mesto kot kanonik kuratnega kapitlja. Oni dan je za vedno zapustil Tržič duhovnik, ki je bil Tržičanom 31 let

dušni pastir. — Dobrih 5 let potem — dne 30. marca 1915 — pa je božji sodnik kanonika Fr. Špendala nenadoma — zadetega od mrtvouda ravno med molitvijo sv. rožnega venca — poklical v večnost po plačilo za premnoga dobra dela, ki jih je v življenju zlasti še v dobrobit Tržiča izvršil. Na Veliki četrtek popoldan, dne 1. apr. 1915 so truplo kanonika Špendala na novomeškem pokopališču položili k večnemu počitku. Njegovega pogreba ste se iz Tržiča udeležili le dve osebi — dejstvo iz katerega bi se sklepalo, da pokojni dolgoletni dušni pastir pri svoji številni čredi v Tržiču ni bil priljubljen.

Priljubljenost se med svetom žalibog bolj meri po prikupljivosti in popustljivosti, s katero nas kdo vlada, ne pa po delih, katera je kdo za bližnjega izvršil! Zato so pa sodbe o vsestranski priljubljenosti tega ali onega, o katerih večkrat najdemo poročila v časopisih, puhle in prazne. Delo, ki ga je kdo v krogu, ki ga mu je božja Previdnost odločila, izvršil, naj bi se hvalilo in za vse Bogu v čast in bližnjemu v korist storjeno delo naj bi odjeknila v srcih tistih, za katere se je kdo trudil in delal, hvaležnost, ki naj bi se udeleževala za slehernega dobrotnika tudi še po njegovi smrti. Kako pa svet dostikrat pojmuje i priljubljenost i hvaležnost pa vidimo najbolj jasno na našem največjem Dobrotniku, na božjem Zveličarju, ko so tisti, ki jim je neštnevilne dobrote delil, zahtevali Zanj smrtno obsodbo. In če se je to zgodilo božjemu Zveličarju, kako naj bi se čudili, če kdo izmed Njegovih nevrednih služabnikov za svoje delo ne najde pred svetom priznanja!

Izmed vseh tržičkih dušnih pastirjev razun župnika Tomaža Podgorca (1625 do 1692, torej 57 let dušnega pastirstva) je † Fr. Špendal najdelj časa v Tržiču pastiroval, namreč 31 let in v tej dolgi dobi je neutrudno delal v blagor Tržičanov. V znak hvaležnosti naj naš „Cerkveni glasnik“ ob 25 letnici njegovega odhoda iz Tržiča in ob 20 letnici njegove smrti zabeleži v skromnih obrisih vsaj nekatera velika dela, ki jih je blagopokojni izvršil v Tržiču in naj ohrani še poznejšim rodovom v spomin Špendalovo skrb, požrtvovalnost in ljubezen, ki jo je za Tržič gojil.

† Fr. Špendal je v Tržiču služboval najprej kot kaplan in sicer od 6. nov. 1869 do 16. sept. 1871; dne 25. nov. 1880 je bil pa poslan od škofijstva v Tržič kot župni upravitelj. Tedaj je bila stavba starega župnišča v tako slabem stanju, da so oblastva prepovedala bivanje v taki podrtini in se je moral župnik naseliti v kaplaniji. Ob Špendalovem prihodu v Tržič tudi za cerkvene

uslužbenca, ne za organista, ne za mežnarja in ne za grobokopa ni bilo oskrbljenega lastnega stanovanja. Kdor pozna Tržič, ve za njega stanovanjske stiske in ve, koliko je v tem stisnjenem prostoru, v tržički dolini, vredna vsaka ped zemlje, bo razumel, kako velikansko delo je izvršil župnik Špendal, ki je pripomogel, da je dobil Tržič lepo novo župnišče, lastno hišo za organista, lastno hišo za mežnarja in lastno hišo za grobokopa in je tako Tržičane rešil skrbi, ki so jih in ki bi jih še imeli z vsem tem. — Pri poročilu o zidavi cerkvenih stavb in tudi pri oskrbi vseh drugih cerkvenih naprav in upeljav hoče ta spis govoriti z lastnimi besedami župnika Špendala, katere je rabil zlasti v svojih cerkvenih oznanilih, tako da bo vsak čitatelj lahko iz njegovih lastnih besed spoznal njegov značaj in da ne bo ta ali oni, ki ga morda ni čislal, kakor bi bil zaslužil, očitati mogel, da se ga morda le hvali oz. proslavlja. — Takoj ob začetku, ko se je pričelo z zidanjem novega župnišča, je † Špendal vpričo cele v cerkvi zbrane župnije, dne 14. VII. 1889 povdarjal: „S pomočjo božjo začelo se je farovško delo. Stavbeni odbor ima pričeto delo dovršiti. Le vse z lepo, da bo novi farovž hiša miru“. 14 dni po tem jih javno pohvali rekoč: „Ta teden ste se v resnici skazali ter ste mi znatno polajšali moje skrbi; napravili in oskrbeli ste to in to (naštevali). Glede kakih event. nespোরazumljenj pomirjevalno pravi: „Če bi imel kdo kako pritožbo, naj se le oglasi pri g. administratorju; se bomo že sporazumeli! Le krivica naj se ne očita!“ — (Dalje prih.)

To in ono.

V letu 1934 se je rodilo v tržički župniji 123 otrok in sicer 71 dečkov in 52 deklic. Od teh je bilo nezakonskih 9. Po poročilih se je rodilo v ljubljanski bolnici 9 otrok, tako da znaša s temi vred število vseh rojstev 132. Umrlo je v domači župniji 60 oseb, pokopanih pa je bilo na našem pokopališču 62 in sicer 31 moških in 31 žensk. Otrok pod šestim letom je umrlo 19, nad 70 let starih je pa bilo pokopanih 14. Najstarejšemu mrliču je manjkalo še 12 dni do 83. leta. Porok je bilo v domači župniji 48, oklicev pa 58. Sv. obhajil je bilo razdeljenih 71.200.

Do Svečnice naj poravnajo članice bratovščine Marije vnebovzete članarino!

Na Mohorjevo družbo ne pozabite!

Nemogoče je tržičkemu župniku kot župniku in predsedniku Vincencijeve konfe-

rence pomagati kar vsakemu, ki je v denarnih stiskah. Tudi ni v župnišču posojilnice, ki bi posojala denar. „Kar je cerkveno, je ognjeno,“ to je star pregovor in cerkveno premoženje se zlasti ne more posojati tako, da bi nikdar ne bilo vrnjeno. Če ga ne vrne posojiljemalec, ga mora pač župnik! Tozadevnihkušenj se je nabralo zadnja leta vse preveč in so prinesle tudi občutljiv nauk! Pred Božičem se je oglasilo pri župniku 117 oseb za večjo pomoč, mnogi so bili pa po Vinc. konferenci obiskani še po domovih. Vsak je dobil nekaj, čeprav niso bili vsi enako odmerjeni, ko tudi potrebni niso bili vsi enako. Težko je prosilca odganjati... Žalostno je pa to, da je obdarovanje povzročilo med obdarovanci samimi in tudi med drugimi — nevošljivost. Vincencijeva konferenca ima sama vsepolno težav in stroškov, pomislimo samo na številno družino varovancev na Skali, s težavo vrši dobrodelnost v Trziču, pa pridejo še taka razočaranja! Če bi predilnica in njeni gg. lastniki odmaknili svojo pomoč, bi se obseg delovanja konference sploh občutno skrčil. Za izrabljanje pa konferenca ni! Zato bodo odslej vse posamezne podpore podeljene le po predhodnem posvetovanju na seji. Upošteva naj pa vsak, da moramo skrbeti predvsem za otroke v sirotišču in zavetišču. Vsem dobrotnikom bodi izrečena prisrčna zahvala in priporočilo za naklonjenost, številni prosilci naj pa imajo tudi vsaj malo obzirnosti in upoštevanja razmer!

Zahvala bodi izrečena vsem tistim, ki so mojl pokojni mamč bili dobri v njeni dolgi bolezni in ob smrti. Marija Kurnik, hči.

Oznanila za februar.

1. Sv. Ignacij, škof-mučenec, obenem prvi petek v mesecu. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim. Na predvečer je od osme do devete ure skupna molitev svete ure v župni cerkvi.

2. Svečnica, nezapovedan praznik. Službe božje so kakor ob nedeljah. Ob 3/4 10 se vrši slovesen blagoslov sveč.

3. IV. nedelja po Razglašenju Gospodovem, prva nedelja v mesecu in praznik sv. Blaža. Zjutraj je skupno sv. obhajilo mož in fantov. Blagoslov sv. Blaža se bo delil po vseh treh sv. mašah, ko bo končano sv. obhajilo. Verniki naj pokleknejo kar po cerkvi ob klopeh!

10. V. nedelja po Razglašenju Gospodovem. Službe božje v navadnem redu.

17. I. predpepelnična nedelja in obletni spomin kronanja papeža Pija XI. Službe božje so v

navadnem redu. Ob desetih je slovesna peta sv. maša z leviti; po sv. maši se zapoje zahvalna pesem in papeška himna. Molitev za sv. Očeta bodi ta dan naša častna dolžnost!

24. II. predpepelnična nedelja. Službe božje v navadnem redu.

Shodi cerkvenih organizacij:

Katoliška akcija: po oznanilu v cerkvi.

III red: shod 3., vesoljna odveza 2.

Dekliška Marijina družba: shod 10., skupno sv. obhajilo 10.

Marijina družba za žene: shod 24., skupno sv. obhajilo 24.

Marijina vrtca: shodi po oznanilu.

Mesečna šolska sv. spoved: Meščanska šola 9., dečki osnovne šole 16., deklice osnovne šole 23.

Mladinska pobožnost: 17. popoldne, ko je nagovor za otroke in otroško ljudsko petje pri litanijah.

Župnijska kronika za december 1934.

Decembra v naši župniji rojenih: 10.

Decembra v naši župniji poročenih:

1. **Pančur Jakob**, zidar v predilnici in hišni posestnik, Trzič, Ljubljanska cesta 18 in **Frantar Julijana**, zasebnica, Trzič, Ljubljanska cesta 14, poročena 2. decembra.
2. **Jerman Franc**, delavec v predilnici, Trzič, Spodnja Preska 2 in **Jerše Marija**, delavka v predilnici, Trzič, Pot na pilarno 9, poročena 8. decembra.
3. **Brezavšček Stefan**, zasebnik, Bistrica 11 in **Tišler Antonija**, delavka v predilnici, Trzič, Pot na pilarno 2, poročena 31. decembra.

Decembra v naši župniji pokopani:

1. **Erluh Ivan**, sin kmetske hčere, rojen pri Sveti Ani 2. 10. 1934, umrl pri Sveti Ani 9. dne 6. decembra.
2. **Paplar Andrej**, sin tovarniškega čevljarja, rojen na Bistrici 19. 11. 1934, umrl na Bistrici 19. decembra 1934.
3. **Triler Marija**, predilniška delavka-vdova, rojena 16. 9. 1863 v Sori, poročena 6. 11. 1887, umrla Trziču, Pot na pilarno 8, dne 20. decembra.
4. **Polanc Elvira**, učenka osnovne šole, rojena v Trziču 13. 2. 1923, umrla v ljubljanski bolnici 27. decembra, pokopana v Trziču 29. decembra.
5. **Dobrin Marija**, hči čevljarskega podjetnika, rojena v Trziču 31. 8. 1934, umrla v Trziču, Za Virjem 10, dne 29. decembra.
6. **Kurnik Neža**, hišna posestnica-vdova, rojena na Jesenicah 12. 1. 1852, poročena 13. 2. 1887, umrla v Trziču, Kurnikova pot 2, dne 31. decembra.

Decembarska poročila od drugod:

1. **Gladek Ivana**, hči služkinje Roze iz Doline 59, se je rodila v ljubljanski bolnici 17. 10. 1934.
2. **Klingler Janez**, rojen v Trziču dne 2. 10. 1912 in **Wiesler Marija**, poročena v Münchenu 15. dec. 1934.
3. **Rooss Bogomila**, rojena v Trziču 16. 9. 1911, se je poročila v Kranju 27. decembra 1934.
4. **Ribnikar Helena**, rojena v Trziču 69, dne 10. 8. 1911 in **Šešek Feliks**, poročena v Smartnem pri Kranju 11. 11. 1934.
5. **Theuerschuh Franc**, rojen v Trziču 29. 3. 1887, je umrl v ljubljanski bolnici 22. decembra 1934.

Za predstavnika in založnika: **Anton Vovk**, župnik v Trziču. Za urednika v Ljubljani: **Dr. P. Guido Rant**, **O. F. M.** Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: **Srečko Magolič**.